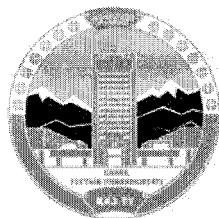

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени аль-ФАРАБИ

РОӘК ОӘБ отырысы аясындағы
«УНИВЕРСИТЕТТЕРДЕГІ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫНЫҢ
ЭКСПОРТТЫҚ ӘЛЕУЕТІН ЖӘНЕ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ» атты
47-ші ғылыми-әдістемелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ

26-27 қаңтар 2017 жыл

4-кітап

МАТЕРИАЛЫ
47-ой научно-методической конференции
«ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ
И ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ
УНИВЕРСИТЕТОВ»
в рамках заседания УМО РУМС

26-27 января 2017 года

Книга 4

Алматы
«Қазақ университеті»
2017

Кыдырбаев Б.М.
КОРЕЙ ТІЛІН ШЕТ ТІЛІ РЕТІНДЕ ОҚЫТУ ӘДІСІ

Шет тілін оқытудың әртүрлі мақсаттары біздің қоғамымыздың дамуының әртүрлі кезеңдеріне сәйкес келеді. Зерттелетін тілді іс жүзінде меңгеру, қазіргі уақытта қоғамдағы өзекті мәселе болып табылады (Корей тілінің жалпы курсының бағдарламасы ...1999). Мектеп пен жоғарғы оқу орнында оқыған он бір жылдық уақыттан кейін шет тілін меңгеру деңгейі, сөздікті пайдалана отырып оқуға негізделеді, яғни студенттердің көбісі кәсіби тақырыпта ғана емес, сондай-ақ тұрмыстық және әлеуметтік әдеби тақырыптарға қатысты әңгімелесе алмайтын болады.

Мамандардың пікірі бойынша, осы жағдайға әсер ететін келесі бірқатар себептер бар.

Ең алдымен бұған келесі дидактикалық себептер жатады: оқыту барысындағы тұлғаның қатысуынсыз ұйымдастырылатын қолданыстағы әдістемеліктің, оқитын адамдардың ойлау қабілетіне қатысты жүзеге асырылмаған проблемалары, тілді меңгеруге байланысты бағытталған көптеген күш-жігерді жоққа шығарады. Қолданыстағы оқыту кезінде, оқитын адамның психикалық қызметтері, ойлау қабілеті, қабылдауы мен жадысы сияқты осындай теориялық негіздеріне сәйкес жүзеге асырылады. Бірақ олар оқытушының басқаратын әрекеттерінен тыс қалыптасады және аяқасты дамиды. Оқыту барысындағы осындай тәсіл, механикалық түрде еске түсіру механизмдеріне негізделіп, ол оқитын адамдардың жадысына үлкен ауыртпалық түсіреді. Яғни студенттердің оқу материалы ақпаратты білу деңгейінде ғана қалып қояды.

Қарқынды түрде оқыту кезінде, есте сақтау үшін кез-келген жағымды жағдайлар жасалады. Өйткені, бұл шет тілінің оқытылуы ойлау қызметінің белсенді түрде негізі боп табылады. Соның нәтижесінде студенттің белсенділігі артады. Яғни, бұған оқу кезінде тұлға нақты қатысқан жағдайда ғана жүзеге асырылуы мүмкін болады [1, 16].

Әлеуметтік-психологиялық және жеке-психологиялық түрлері-себептердің топтары болып саналады. Бұл басқа тілдегі қарым-қатынасты ұйымдастыру кезіні, оқу ұжымының рөлі мен оқу үрдісіндегі қарым-қатынастың ерекшелігі, әлеуметтік психологияның заманауи мәліметтерінің қолданыстағы әдістемесі есепке алынады. Сонымен қатар, қолданыстағы әдістеме студенттердің жеке-психологиялық мүмкіндіктерінің зерттелуі мен қолданылуын көрсетеді.

Оқу үрдісіндегі қарым-қатынастың ұжым мен тұлға рөлінің проблемалары, бірқатар отандық және шетелдік авторлардың жұмыстарында біршама кеңінен қарастырылған (И.А. Зимняя, А.А. Леонтьев, Н.В. Витт, М.К. Кабардов, С.Л. Леви Г.Е. Логан және т.б.). Осы проблемаларға тереңірек талдау жасауды біз келесі жағдайға тоқталатын боламыз. Яғни, қарқынды түрде оқыту, ал нақты айтатын болсақ активация тәсілі (Китайгородская Г.А.), оқу-тәрбиелік қызметтің негізгі түрі ретінде ұжымдық өзара әрекет ету түрін алға қояды және ол қарым-қатынасқа қатысатын студенттердің жеке қасиеттерін бір мезгілде ескереді, соның арқасында осындай оқу қарым-қатынасы-коммуникативтік, перцептивтік, интербелсенді сияқты нақты қарым-қатынастың барлық әлеуметтік-психологиялық аспектілерін сақтайды және оның барлық қызметтерін жүзеге асырады [2, 254].

Жоғарыда аталған себептерден басқа, оқу бағдарламаларының кемшіліктері де бар. Көптеген зерттеушілер бағдарламаның сапасына қатысты педагогикалық үрдісті ұйымдастыру тәуелділігін белгілеп отыр [3, 13]. Олар келесілерді заманауи бағдарламалардың кемшіліктері деп санайды:

- бағдарламаны құру барысында ғылыми негізделмеген критерийлердің меңгерілмегендігі;
- оқу мақсатының жеткіліксіз түрде ұсынылуы;
- оқу-сөйлеу материалын анықтаудың жалпы сипатының бар болуы;
- оқыту тәсілдеріне қатысты бейтарап (анық емес) қатынастың бар болуы.

Бұған қоса, оқыту тәсілдері мен әдістерін таңдаумен қатар, оқытудың тиімді түрде ұйымдастырылуы, курстың мәселелері мен мақсаттарының орындалуын біршама жоғары түрде қамтамасыз ететін, сондай-ақ шет тілі курсының қолайлы, ғылыми түрде негізделген және сынақтан өткен құрылымының жүзеге асырылуын қажет етеді.

Жоғарыда аталған барлық проблемалар корей тілінен сабақ беру кезінде де болады: оларға оқытудың теориялық негіздерінің жүзеге асырылмағандығы, нақты әдістемелік негіздің жоқтығы мен т.б. жатады. Осының нәтижесінде корей тілі шет тілі ретінде оқытылып, ол мұғалімдердің жеке кәсіби өтілуі мен біліміне сәйкес жүзеге асырылады. Біз алдыңғы қатардағы кеңестік ғылыми-кәрістанушылардың (В.Н. Дмитриева, Т.Ю. Каплан, Ю.Н. Мазур, В.В. Верхоляк және т.б.) жасаған, корей тіліне қатысты бар оқу құралдарын сынан отырған жоқпыз, бірақ осы оқулықтарға талдау жасаған кезде, авторлар қарқынды түрдегі бағыттың жетістіктерін қолдануға талпыныс білдіре отырып, нақты өмірде шет тілінде сабақ берудің дәстүрлі әдістемесін көбірек қолданғаны байқалды.

«Корей тілі оқулығының» авторлары, корей тілін оқытудың бастапқы курсының мақсаты «корей тілінде дыбыстарының дұрыс айтылуын үйрету болғандықтан, осы себепті бұл кезеңде грамматиканың ережелері мен лексиканың зерттелуі қарастырылмаған» деп айтады, яғни осы курста корей тілінің фонетикалық аспектілерін оқытудың бірлігі, жеке түрде дыбыс болып табылады. Сондай-ақ қарқынды түрде оқыту кезінде, оқытудың бастапқы бірлігі ретінде мәтінге назар қойылады [4, 212]. Осы курстағы барлық әдістеме дыбыстар мен сөздердің механикалық және имитативті түрде айтылуын ұйымдастыруға және тілдің артикуляциялық негізін зерттеуге бағытталған, ал бұл қарқынды түрде оқытудың қағидаларына қарама-қайшы келеді. Шет тілі ретінде корей тілінде сабақ беретін ғылыми мектеп, енді жаңадан жұмысын бастап келеді және қазіргі уақытта оның қалыптасу үрдісі жүзеге асырылып келеді.

Шет тілі ретіндегі корей тілінде сабақ беру әдістемесі, шамамен XX ғасырдың екінші жартысынан бастап, өзінің тарихының құрылуын бастап келеді. Осындай тарихи кезеңге дейін Корея шетелдіктердің қолы жетпейтін жабдық ел болған еді және шет тілі ретінде корей тілінде сабақ беру қажет болмаған. XX ғасырдың 50-ші жылдарында ел келесі екі мемлекетке бөлінген: солтүстігінде-ҚХДР, ал оңтүстігінде-Корея Республикасы болды. Нақты осы мерзімді шет тілі ретіндегі, корей тілінде сабақ беру әдістемесінің дамуы бастау алды келеді болады.

Алғаш корейліктер XIX ғасырдың аяғында Ресейге және Қыр Шығыс келген болатын. Қазіргі уақытта Қазақстанда корейліктердің саны шамамен 100 мыңды құрайды, олардың негізгі бөлігі Ресейде, Өзбекстанда және Сахалинде тұрады.

90-шы жылдардың соңында, мектептерде корей тілінде сабақ беру қайтадан жанданып, көптеген университеттерде корей тілінің бөлімдері құрылды. Корей тілінің мұғалімдерін дайындап шығуға бағытталған болатын. Бірақ мұғалімдердің алдында енді басқа да проблема тұрған еді: егер бұрын корей тілі ана тілі сияқты оқытылса, енді қазіргі балалар үшін ол шет тілі болып кеткен болатын, ал бұл сабақ беру кезінде жаңа тәсілдердің, жаңа әдістердің қолданылуын қажет етті. Кәсіби-мұғалімдердің жетіспеушілігі, шет тілі ретінде оқытылатын корей тілін оқытудың теориялық негіздерінің жетіспеушілігіне әкелді. Көп жағдайда корей тілінде сабақ бергенде, оқытушыларға тек өздерінің жеке тәжірибесі мен түйсіктеріне ғана сүйенуге тура келді.

Активизация тәсілі бойынша білім алып жүрген студенттерге, шет тілінде көп жылдық тәжірибелі түрде сабақтың берілуі, аталған тәсілдің жоғары тиімділігін көрсетті. Көптеген зерттеу нәтижелері, барлық ұсынылған коммуникативтік мәселелердің жағдайлардың 100% шешілетіндігін растайды. Сөйлеу қызметінің рецептивті түрлерін меңгерудің жоғары нәтижелеріне қолжеткізілгені байқалды. Сонымен қатар, аталған тәсілдің өнімділігі туралы қорытындыны жасауға мүмкіндік берді. Яғни, ол келесілерге септігін тигізуге негізделеді:

- а) шет тілін оқуға қатысты қызығушылық пен талпыныстың күшеюіне;
- б) студенттердің тұлға ретінде қалыптасуына;
- в) қарым-қатынас барысындағы коммуникативтік кедергілердің алынып тасталуына;
- г) ұжым ретінде оқу тобының дамуына.

Бұған қоса, активизация тәсілі, бүгінгі таңдағы педагогикаға, педагогикалық ой мен әдістеме үшін тән болып келетін, жоғарғы оқу орнындағы оқыту жүйесінің жетілуінің негізгі қарқындыларын біршама толығырақ көрсетеді. А.А. Вербицкийдің белгілеп өткеніндей олар келесілер болып саналады:

- 1) оқытудың белсенді тәсілдеріне қатысты ақпараттық тәсілдерге қарай өтуі;
- 2) ұйымдастырудың қатаң түрде реттелуі, психологиялық-дидактикалық өту жағдайларын іздестіретін және оқу-тәрбиелеу үрдісін басқаратын жағдай, шығармашылық үшін жағдай жасауы,
- 3) студент пен оқытушының арасындағы қарым-қатынас және өзара әрекет етудің тұлғааралық үрдісі ретінде оқудың қарастырылуы;
- 4) оқытушының және басқа да педагогикалық шеберлігін жетілдіруге қатысты назардың жоғарылауы.

Г.А. Китайгородскаяның жасап шығарған тәсілі қарқынды болып табылады. Себебі, ол оқу үрдісінде білім алушылар мен оқытушылардың өзара әрекет етуі мен қызметтің негізделуін, белсенділіктің артуын білдіреді. Активизация мен интенсификация психологиялық жеке мүмкіндіктерді белсенді түрде қолдану есебінен жүзеге асырылады. Олар оқытушылар мен білім алушыларда байқалатын болса, ал әлеуметтік-психологиялық мүмкіндіктер, өзара қарым-қатынастағы және өзара әрекет етудің оқу ұжымының дамуына арналған соған тән жүйесінде негізделеді. Нақты осыған қатысты Г.А. Китайгородская оқыту тиімділігін жоғарылатудың резервтерін байқаған болатын. Осындай жолмен, қарқынды түрде оқыту барысында, оқытушы мен білім алушы және керісінше жағдайдағы, тұлға мүмкіндіктерінің активизациясы арқылы топ мүмкіндіктерінің активизациясы басты нәрсе болып табылады [5, 17].

Корей тілін қарқынды түрде оқытудың әдістемесі ерекшеленіме (активизация тәсілінің негізінде жасалған); корей тілінің ерекшелігі активизация тәсілінің қалыптасқан қағидаларына әсер ете ме немесе жоқ па, активизация тәсілінің ережелерінің барлығы корей тілі үшін жарамды бола ма, білім алушы қандай қиындықтардан өтетін болады деген сұрақтар туындайтын болады. Осы сұрақтарға жауап беру үшін, корей және орыс тілдеріне мұқият түрде талдау жасап, қарқынды түрде оқытудың әдістемесін жасап және тәжірибе жүзінде оқыту барысында оны сынақтан өткізу, біз үшін қажет болып саналады.

Қорытындылай келе келесі тұжырымдамаларды жасау қажет:

1. Корей тілінде сабақ берудің жеке әдістемелік мектебінің бар болуы үшін қандай тәсілдер мен ғылыми бағыттар қажет болып және сұранысқа ие болады деген сұрақтарға жауап беруге мүмкіндік береді. Осындай мектептің жоқ болуы, өзге түрдегі тәжірибенің бейімделуі мен қолданылуына итермелейді, яғни бұл көбінесе оның дұрыстығын есепке алмастан, саяси, экономикалық және өзге де себептерге байланысты жасалады. Осылай Корея Республикасы американың тәжірибесін, ал ҚХДР-кеңестік тәжірибені қабылдап алды, ал бұл, әрине, корей тілін оқытудың тәсілдеріне әсер етпей қоймайды.

2. Корей тілін оқытуға қатысты қазіргі уақытта әлеуметтік тапсырыстың бар болуы, ғылыми зерттеулермен және тәжірибе жүзіндегі негіздемелермен толық шамада қанағаттандырылмайды. Корей тілінде сабақ беретін мамандардың алдында қарқынды түрде оқытудың қағидаларына негізделген, оқытудың толық әдістемесін құру мен жинақталған тәжірибені қорытындылаудың мәселесі қойылды.

Корей тіліндегі оқулықтарға және оқу құралдарына талдаудың жасалуы, біздің алдымызға қойылған келесі мәселелерді шешуге мүмкіндік бермеді: жеке сөздердегі дыбыстарды зерттеу мен жаттықтыру мерзімінің

ұзақтығы; оқу мәтіндерінің мазмұны, білім алушылардың білім деңгейі мен қажеттіліктерінің жүйесіне әрдайым сәйкес келмеуі; сөйлеу материалы көлемнің шектеулі болуы мен оның аспектілік түрде ұсынылуы, бұл сөйлеу қызметінің үрдісінде табиғи сөйлеу қарым-қатынасына барынша жақын болып саналатын жағдайларда фонетикалық дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік бермейді. Осы ерекшеліктер әдістеменің, психологияның, лингвистиканың, психолингвистиканың, әлеуметтік психологияның және өзге де жаңа зерттеулерді оқыту әдістемесін қолданатын жоғарғы оқу орнында сәйкес келмеуінің салдары болып табылады. Яғни, бұл заманауи жағдайларда корей тілінің шет тілі ретінде оқытылып, соған қарай өтуді қайта қарап шығу қажеттілігін білдіреді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Тер-Саакянц Г.М. Структура курса интенсивного обучения французскому языку студентов технического вуза: дисс. канд. педагог. наук. 13.00.02. – Киев, 1989. – С.16.
2. Китайгородская Г.А. Интенсивное обучение иностранному языку: теория и практика. – М., 2009. – С. 254.
3. Краевский В.В. Метод обучения в дидактике и в методике обучения языку// Русский язык в национальной школе. – М., 1981. – Вып 4. – С. 13.
4. Верхоляк В.В., Каштан Т.Ю. Учебник корейского языка. – Владивосток: Уссури, 1997. – С. 212.
5. Вербицкий А.А. Деловая игра как модель профессиональной деятельности//Тез. докл. третьей межвед. школа-семинар. Новосибирск, 1981. – С. 17.

Кылышбаева Б.Н., Дүйсенова С.М.

МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ КОНФЛИКТОЛОГИИ ДЛЯ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ

Курс «Конфликтология в социальной работе» входит в обязательный компонент учебной программы и обусловлен спецификой профессиональной деятельности. Необходимость снижения социальной напряженности в ходе работы с потенциально конфликтными категориями населения (пенсионерами, безработными, инвалидами и др.) призваны содействовать смягчению социальных противоречий. Социальные работники помогают людям, попавшим в тяжелую жизненную ситуацию, выход из которой возможен с учетом междисциплинарного подхода, включающий достижения в социологии, психологии, антропологии, педагогики. Для того чтобы практическая социальная работа содействовала конструктивному преодолению конфликтов, нужно использовать целый багаж конфликтологии как науки в контексте социальной работы.

Специфика социальной работы во всех странах сопряжена с разрешением конфликтных ситуаций, которые увеличиваются в период экономических кризисов и политической нестабильности. Социальное напряжение может приобрести затяжной характер, обострится и привести к социальному взрыву. Снижение социального давления, профилактика конфликтов косвенным образом затрагивает и работников социальной сферы.

Идея о том, что конфликты неизбежны становится понятной для каждого человека, даже если взаимоотношения с другими людьми строятся на основе мира и гармонии. При всем желании сохранить нейтралитет, человек прямо или косвенно становится вовлеченным в конфликт. Чтоб конфликты не разрушали общественный порядок, а наоборот, укрепляли его, находились и развивались общие интересы, каждый здравомыслящий человек должен уметь определять точку зарождения конфликта, конструктивно улаживать разногласия и споры. Для эффективного разрешения конфликта нужно уметь правильно пользоваться различными подходами, выходить за пределы привычных схем и гибко реагировать на возможность поступать и мыслить по-новому.

Из конфликта необходимо выходить с жизненным багажом, принимать как жизненный опыт, делать соответствующие выводы и жить дальше. Конфликты могут быть использованы в качестве учебного материала, источника самовоспитания и самообучения, позволят узнать больше не только о самом себе, но и о вовлеченных в конфликт людях или обстоятельствах, вызвавших конфликт. Такие знания помогут принять правильное решение в будущем и избежать конфликта, а социальному работнику профессионально справиться с ситуацией своего клиента, которая чаще всего связана с конфликтным противостоянием в межличностных отношениях с членами семьи, работниками социальных служб и др. Поэтому изучение проблематики социальной работы выступает необходимым компонентом учебной программы.

«Конфликтология в социальной работе» как учебный курс и направление в конфликтологической науке постоянно дополняется новыми знаниями о конфликтном взаимодействии между клиентами социальных служб обществом, имеющие актуальный характер. При разрешении данных ситуаций социальный работник должен исходить не только из материальных условий, состояния здоровья, но и конфликтогенных факторов, имеющих психофизиологическую, социальную, психологическую, экономическую, политическую, правовую природу. Понимание данных факторов, анализ закономерностей и поиск баланса интересов клиентов и его окружения являются основным предметом курса. Необходимым условием роста прикладного значения курса «Конфликтология в социальной работе» в частности, и социальной работы как науки вообще является использование новейших достижений в области социологии, психологии, физиологии, педагогики, права, экономики. Теоретические концепции родственных наук обогащают методологию, позволяя систематизировать материал для обобщений более высокого уровня абстракции.

Овладение профессией социального работника, представление места социальной работы в системе знаний о человеке и социуме должно происходить с учетом конфликтологии. Это позволит выработать методологическую ориентацию и эффективные методики предотвращения и разрешения внутриличностных,